

2018. aasta eesti keele e-tasemetöö varase keelekümbelse 6. klassile

Pille Reins, eesti keele ja kirjanduse peaspetsialist

1. Tasemetöö eesmärk ja sihtrühm

Tasemetööde läbiviimise eesmärk on hinnata riiklike õppekavade üldpädevuste, valdkonnapädevuste, läbivate teemade ja õpitulemuste omandatust selleks, et

- 1) anda õpilasele, vanemale, koolile, kooli pidajale ja riigile võimalikult objektiivset ja võrreldavat tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest ning sellest, milline on kooli panus õpilaste edasijõudmisse;
- 2) selgitada, kuidas õppe tulemuslikkus ning kooli panus õpilaste edasijõudmisse on ajas muutunud;
- 3) anda riigile informatsiooni hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada riikliku õppekava rakendamist ning suunata tasemetöö sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi.

2018. aasta eesti keele e-tasemetöö sihtrühm oli varase keelekümbelse 6. klassi õpilased, kes on alustanud eesti keeles õppimist lasteaias või 1. klassis. Selline lähenemine võimaldab varase keelekümbelse õpilastel omandada eesti keelt kõrgemal tasemel kui eesti keelt teise keelena ainekava järgi õppinud õpilastel.

2. Tasemetööga kontrollitavad oskused ja õpitulemused

E-tasemetööga mõõdeti kommunikatiivset keeleoskust. Töö koosnes seitsmest ülesandest, millega kontrolliti õpilaste funktsionaalset kuulamis-, lugemis- ja kirjutamisoskust. Keeleteadmisi kontrolliti eraldi ülesandega, aga ka lugemis- ja kirjutamisoskuse kaudu. Tasemetöö täpsema kirjelduse leiab [eristuskirjast](#).

Tasemetöös oli kaks kuulamisülesannet, kolm lugemisülesannet, üks keeleteadmiste ülesanne ja üks kirjutamisülesanne (vt tasemetööd [Eksamite Infosüsteemis \(EIS\)](#)). Ülesannete alustekstide valikul lähtuti põhimõttest, et teksti keeleline raskus ja teema sobiks varase keelekümbelse õpilasele. Ülesannete alustekstid olid autentsed, kuid neid kohandati vajadusel tasemetöö tarbeks.

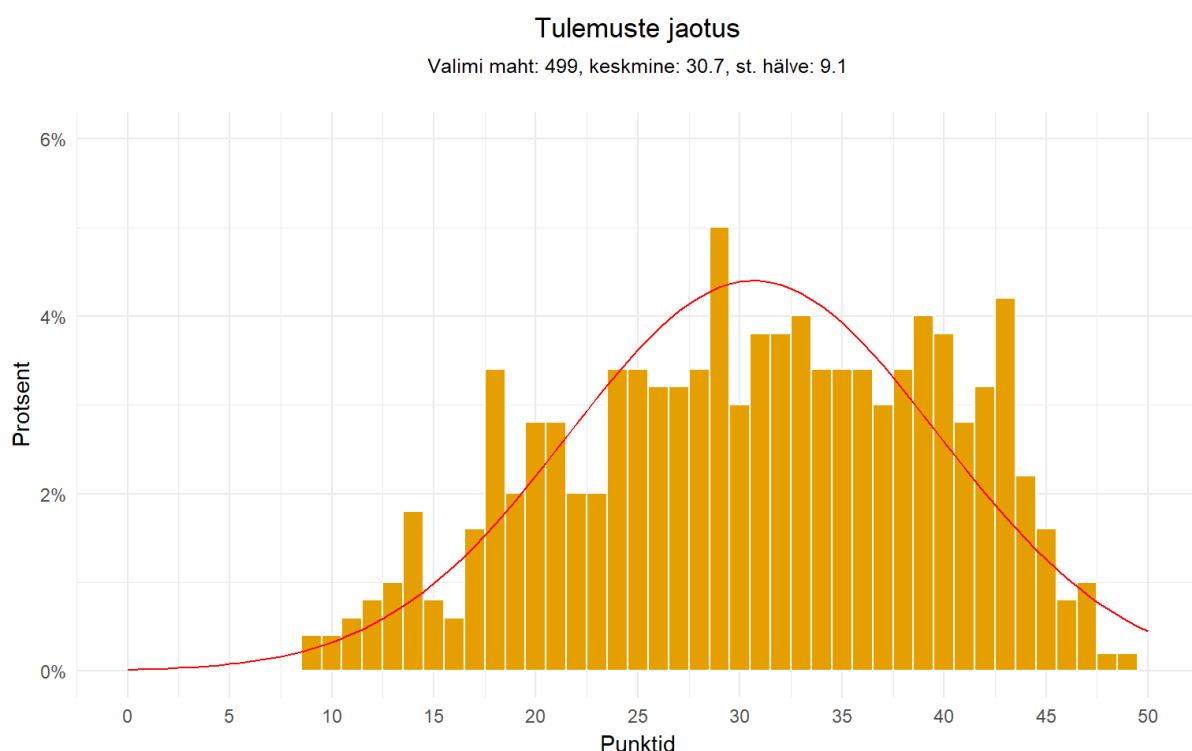
3. Tasemetöö korraldus

2018. aastal viidi e-tasemetöö läbi Eksamite Infosüsteemis (EIS). Valimisse kuulusid varase keelekümbelse 6. klassi õpilased. Tasemetöö sooritas 499 õpilast (244 poissi ja 255 tüdrukut) 19 koolist.

Ülesannete lahendamiseks oli ette nähtud 50 minutit. Pärast tasemetööd täitsid õpilased valikvastustega tagasisideküsimustiku.

E-tasemetöös oli seitse ülesannet, mille eest oli võimalik saada kokku 50 punkti. Kuus esimest ülesannet olid arvutihinnatavad. Kuulamis- ja lugemisülesannete iga õige vastuse eest sai 1 punkti. Kui lünkülesande avatud vastus oli sisult õige, kuid vigaselt kirjutatud, sai selle eest 0,5 punkti. Keeleteadmiste ülesande iga õige vastus andis 0,5 punkti. Seitsmendat ülesannet (kirjutamine) hindasid eesti keele õpetajad kolmest keelekümbbluskoolist. Hindajad lähtusid hindamisskaalast ja kandsid kirjutamisülesande eest antud punktid EISI. Kirjutamisülesande vastuse eest võis saada maksimaalselt 10 punkti (vorm 0–2 punkti, sisu 0–4 punkti, keeleteadmised 0–4 punkti).

4. Tasemetöö tulemused

Joonis 1. Tulemuste jaotus

Valimisse kuulunud õpilaste keskmine tulemus oli 30,7 punkti 50st (61%). 2017. aasta keskmisest tulemusest (59%) oli see pisut kõrgem. Vähemalt 60% maksimumpunktidest sai üle poole (55%) ja 80–100% viiendik (20%) tasemetöö sooritanutest.

Joonisel 1 sarnaneb tulemuste jaotus normaaljaotusega, kuigi on pisut nihkunud kõrgemate tulemuste poole. See võimaldab järeldada, et e-tasemetöö oli enamikule varase keelekümbbluse õpilastest jõukohane ja sobiva raskusega. Madalaid tulemusi oli väga vähe: kuni 20% maksimumtulemusest (10 punkti) sai vaid 4 õpilast ja miinimumtulemus oligi 9 punkti 50st.

Tulemuste kokkuvõttes esitatud tabelites on kasutatud alljärgnevaid tähiseid ja mõisteid:

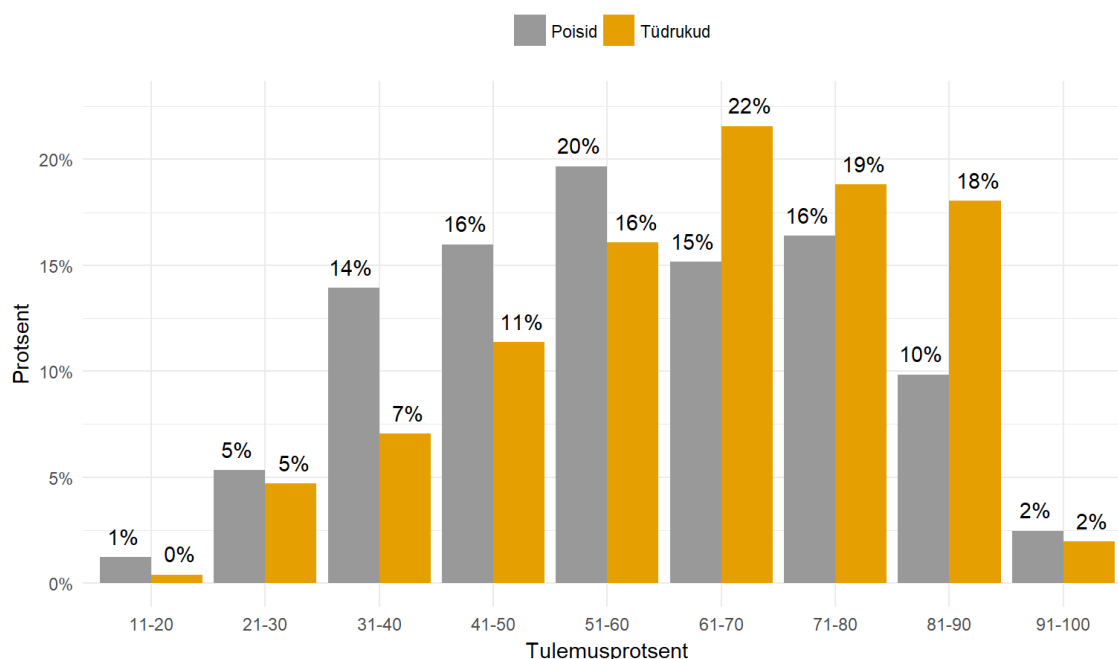
N – valimisse kuulunud õpilaste arv,
 Standardhälve – tulemuste hajuvus,
 Keskmine – tulemuste aritmeetiline keskmine,
 Min – minimaalne tulemus,
 Max – maksimaalne tulemus,
 Mediaan – keskväärtus,
 AUP – alumine usalduspiir,
 ÜUP – ülemine usalduspiir.

Mediaan jagab järjestatud tulemuste rea kaheks võrdseks osaks ja on aritmeetilise keskmisega võrreldes vähem mõjutatud üksikutest eriti tugevatest või nõrkadest tulemustest.

AUP (alumine usalduspiir) ja ÜUP (ülemine usalduspiir) tähistavad keskväärtuse usaldusintervalli usaldusnivool 95%. Kui kahe rühma usaldusvahemikul on olemas ühisosa, siis ei saa öelda, et keskmiste erinevus on statistiliselt oluline (usaldusnivool 95%).

Tabel 1. Tulemused soo järgi

	N	AUP	Keskmine	ÜUP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	Standardhälve
Poisid	244	28.0	29.1	30.3	58	9	29	49	9.1
Tüdrukud	255	31.0	32.1	33.2	64	10	33	48	8.8
Kokku	499	29.9	30.7	31.5	61	9	31	49	9.1

Joonis 2. Tulemusprotsentide jaotus soo järgi

Valimisse kuulunud poiste keskmine tulemus oli tüdrukute omast 3 punkti võrra madalam. Tüdrukute seas oli kõige rohkem neid, kelle tulemus jäi vahemikku 61–70% maksimumist, poiste hulgas aga neid, kelle tulemus oli 51–60% maksimumist. Väga kõrgete ja madalate tulemuste osakaal oli nii poiste kui ka tüdrukute seas enam-vähem võrdne.

Tabel 2. Tulemused maakondade kaupa

	N	AUP	Keskmine	ÜÜP	Keskmine %	Min	Mediaan	Max	Standardhälve
Harju maakond	211	32.3	33.4	34.6	67	9	34.0	48	8.5
Ida-Viru maakond	156	26.7	28.1	29.5	56	10	28.0	49	8.9
Lääne-Viru maakond	12	22.6	26.3	29.9	53	16	26.0	37	5.8
Lääne maakond	7	24.6	28.0	31.4	56	21	29.0	31	3.7
Tartu maakond	93	27.8	29.8	31.8	60	9	31.0	47	9.9
Valga maakond	20	25.8	29.2	32.5	58	14	30.5	41	7.3
Kokku	499	29.9	30.7	31.5	61	9	31.0	49	9.1

Maakondadest paistis kõrge keskmise tulemusena silma Harjumaa, madalaim keskmine tulemus oli aga Lääne-Viru maakonnas. Siiski tuleb arvestada, et tulemused ei ole maakonniti võrreldavad, sest tasemetöö tegijate arv neis oli erinev.

5. Tasemetöö tulemused ülesannete kaupa

Tabel 3. Keskmine lahendus ülesannete kaupa

	Keskmine	Max	Keskmine %	M	N
ÜI 1	5.2	7	75	73	76
ÜI 2	4.2	7	59	57	62
ÜI 3	4.0	6	67	63	71
ÜI 4	2.5	4	61	60	63
ÜI 5	4.0	8	50	49	52
ÜI 6	4.5	8	56	52	59
ÜI 7	6.1	10	61	55	66

Tabelis 3 on toodud ülesannete koostatistika ning keskmine tulemusprotsent sugude kaupa. Tabelist on näha, et kõikide ülesannete tulemus oli tüdrukutel kõrgem. Kõige suurem oli erinevus seitsmenda ülesande (kirjutamine) puhul.

Nii poistel kui ka tüdrukutel oli kõrgeim esimese ülesande tulemus. Viienda ülesande tulemusprotsent oli teiste ülesannetega võrreldes madalam nii tüdrukutel kui ka poistel.

Kuulamine

Kuulamisülesannetega mõõdeti, kas õpilane

- 1) saab kuuldust aru, mõistab teksti peamist mõtet ja olulisemaid üksikasju, kui kõne on selge ning üldkeelne;
- 2) mõistab faktiteavet igapäevaeluga seotud teemadel.

Esimene ülesanne kontrollis autentsest tekstist arusaamist. Õpilased pidid kuulama lõiku intervjuust (saade „Vana aja lood.“, allikas Raadio Elmar), mille teema oli seotud telekamängudega. Ülesandes oli seitse õige-väär-küsimust, st õpilane pidi märkima, kas pakutud väited on teksti põhjal õiged või väärad. Teksti võis kuulata kaks korda. Iga õige vastus andis punkti.

Ülesande keskmine lahendatus oli 75% ja eristusindeks¹ 0,66. Ülesande keerukaim küsimus oli teine (keskmine lahendatus 52%), lihtsaim aga neljas (keskmine lahendatus 85%). Ülejäänud küsimuste keskmine lahendatus jäi vahemikku 70–82%. Ülesanne tervikuna eristas hästi eri võimekusega õpilasi, kuid oli pigem kerge.

Teine ülesanne kontrollis samuti autentsest tekstist arusaamist. Teksti teema oli seotud vaba aja ja hobidega. Õpilased pidid kuulama intervjuud koolipoisi ja multitalendi Reinhardiga (sari „Säde“, allikas ERR) ning vastama seitsmele valikvastusküsimusele, st leidma kolme variandi hulgast lausele sobiva lõpu. Teksti võis kuulata kaks korda. Iga õige vastus andis punkti.

Ülesande keskmine lahendatus oli 59% ja eristusindeks 0,63. Ülesande keerukaim küsimus oli teine (keskmine lahendatus 37%), lihtsaim aga kolmas (keskmine lahendatus 88%). Ülejäänud küsimuste keskmine lahendatus jäi vahemikku 42–71%. Ülesanne tervikuna eristas hästi erineva võimekusega õpilasi ja oli paraja raskusega.

Lugemine

Lugemisülesannetega mõõdeti, kas õpilane

- 1) saab aru faktipõhistest tekstidest, kui teema kuulub õppevaldkonda;
- 2) mõistab selge arutluskäiguga eakohase teksti peamist mõtet ja üksikasju;
- 3) leiab soovitud infot;
- 4) kogub teemakohast infot mitmest tekstist.

Kolmas ülesanne kontrollis, kas õpilane mõistab teksti peamist mõtet ja üksikasju. Õpilased lugesid autentset artiklit teraapiakoorte kohta ning pidid vastama kuuele valikvastusküsimusele. Küsimusele tuli valida sobiv vastus kolme variandi hulgast. Iga õige vastus andis punkti.

¹ Eristusindeks näitab, mil määral ülesanne diferentseerib erineva tasemega õpilasi. Eristusindeksi väärtused asuvad lõigul –1st kuni 1ni ja hea eristusvõimega ülesande korral peaks indeksi väärtus olema suurem kui 0,3.

Ülesande keskmine lahendatus oli 67% ja eristusindeks 0,72. Ülesande keerukaim küsimus oli kuues (keskmine lahendatus 53%), lihtsaim aga teine (keskmine lahendatus 80%). Ülejäänud küsimuste keskmine lahendatus jäi vahemikku 59–77%. Ülesanne tervikuna eristas hästi eri võimekusega õpilasi, kuid oli pigem kerge.

Neljas ülesanne oli sobitusülesanne, mis kontrollis loetud teabeteksti detailset mõistmist. Teksti teema oli seotud loodusega. Õpilased pidid lugema nelja tekstilõiku Saaremaa kohta ja saadud info põhjal leidma kaheksa pildi hulgast tekstis kirjeldud kohale vastava pildi. Ülesandes oli neli küsimust. Iga õige vastus andis punkti.

Ülesande keskmine lahendatus oli 61% ja eristusindeks 0,67. Keerukaim küsimus oli teine (keskmine lahendatus 49%), ülejäänud küsimuste keskmine lahendatus jäi vahemikku 56–71%. Ülesanne tervikuna eristas hästi eri võimekusega õpilasi ja oli paraja raskusega.

Viies ülesanne kontrollis mittelineaarsest teabetekstist arusaamist. Teksti teema oli seotud noorte aktiivsuse ja vaba aja veetmisega. Õpilane pidi aru saama kolmel diagrammil esitatud infost ja selle põhjal täitma tekstis lüngad. Ülesandes oli kaheksa küsimust ja iga õige vastus andis punkti. Sisult õige, kuid vigaselt kirjutatud vastuse eest sai õpilane 0,5 punkti.

Ülesanne eristas väga hästi tugevamaid ja nõrgemaid õpilasi. Keskmine lahendatus oli 50% ja eristusindeks 0,79. Ülesande keerukaim küsimus oli kuues (keskmine lahendatus 35%), lihtsaim aga kolmas (keskmine lahendatus 68%). Ülejäänud küsimuste keskmine lahendatus jäi vahemikku 40–60%. Tervikuna osutus see tasemetöö kõige keerukamaks ülesandeks, kuigi keskmine lahendatus ei olnud madal.

Keeleteadmised

Kuues ülesanne kontrollis grammatika tundmist. Alustekst oli autentne artikkel, mille teema oli seotud turvalise liiklemisega. Tekst rääkis helkuriga seotud faktidest. Ülesandes oli 16 valikvastustega lünka ning õpilased pidid nelja variandi hulgast valima teksti sobivas käändes sõna või tegusõnavormi. Iga õige vastus andis 0,5 punkti.

Ülesanne eristas väga hästi tugevamaid ja nõrgemaid õpilasi. Keskmine lahendatus oli 56% ja eristusindeks 0,81. Ülesande keerukaim küsimus oli neljas (keskmine lahendatus 29%), lihtsaim aga üheksas (keskmine lahendatus 73%). Ülejäänud küsimuste keskmine lahendatus jäi vahemikku 32–69%. Tervikuna oli ülesanne sobiva raskusega.

Kirjutamine

Seitsmes ülesanne kontrollis oskust kirjutada alusteksti põhjal isiklikku kirja. Kirjutamisülesandega mõõdeti ka seda, kas õpilane kasutab õigesti tüüpkeelendeid ja moodustusmalle ning tuttavas olukorras grammatiliselt õiget keelt.

Õpilased pidid lugema sõbra saadetud kirja ja Kõrvemaa matkakeskuse posterit ning nende põhjal koostama vastuskirja. Kirjutamisülesannet hinnati juhendi/skaala põhjal ja selle eest võis saada maksimaalselt 10 punkti (vorm 0–2 punkti, sisu 0–4 punkti, keeleteadmised 0–4 punkti).

Ülesanne eristas väga hästi tugevamaid ja nõrgemaid õpilasi. Keskmine lahendus oli 61% ja eristusindeks 0,74. Tervikuna oli ülesanne sobiva raskusega. Üsna palju (ligikaudu 10%) oli 0 punktiga hinnatud vastuseid. Põhjus oli peamiselt selles, et ülesanne oli kas üldse täitmata või sellest oli valesti aru saadud. Kui sisu tuli hinnata 0 punktiga, siis hinnati ka vormi ja keelt 0 punktiga.

Varase keelekümbeluse õpilastele oli tasemetöö tervikuna paraja raskusega ning ülesanded ja üksikküsimused eristasid hästi eri võimekusega õpilasi. Lihtsaimaks osutus õige-väär-küsimustega kuulamisülesanne (esimene). Kuna valida oli vaid kahe vastuse vahel, siis võis sellist tüüpi ülesanne just seetõttu osutada pisut kergeks. Kõige keerukam oli diagrammide põhjal lünkade täitmine (viies ülesanne). Kuigi ülesanne oli arvutihinnatav, pidid hindajad otsustama, kas keeleliselt väga vigast vastust lugeda sisult õigeks (0,5 punkti) või valeks vastuseks (0 punkti). Otsuste põhjal lisati matriksisse sisult õiged vastused, mida arvuti hindas 0,5 punktiga. Vastuste analüüsimisel paistis silma, et õpilased olid lünkadesse kirjutanud joonistelt suvalistest kohtadest leitud infot. Ilmselt ei saanud osa õpilastest diagrammidest aru või ei tabanud, millist infot tuleb leida ja lünka kirjutada.

6. Tasemetöö tagasiside

E-tasemetöö lõpus oli küsimustik, mille abil taheti teada saada õpilaste arvamust ülesannete lahendamiseks ette nähtud aja, arvutioskuse, testi atraktiivsuse, ülesannete tüüpide ning raskuse jm kohta.

42% valimisse kuulunud õpilastest arvas, et tasemetöö lahendamiseks oli aega parasjagu. 12% vastanutest pidas aega ebapiisavaks ning 35% vastanutest arvas, et aega jäi ülegi.

Üle poole valimisse kuulunud õpilastest (57%) arvas, et arvutioskus oli tasemetöö ülesannete lahendamiseks täiesti piisav ja 40% valimi õpilastest pidas seda enam-vähem piisavaks. Ebapiisavaks pidas oma arvutioskusi vaid 3% valimisse kuulunud õpilastest. Nende õpilaste keskmine tulemus oli üldisest keskmisest ka tunduvalt madalam.

Üldiselt olid ülesandetüübid õpilastele tuttavad ja see avaldus ka tulemustes. Keskmisest oli tunduvalt madalam nende tulemus, kes väitsid, et ülesandetüübid ei olnud tuttavad. Selliseid õpilasi oli aga väga vähe (3% vastanutest).

Enamik valimis olnud vastajatest pidas testi huvitavaks ja nende keskmine tulemus oli ka kõrgem. 11% õpilastest pidas testi ebahuvitavaks ning nende keskmine tulemus oli keskem.

Kõige rohkem oli valimis õpilasi, kes hindasid testi raskusastet keskmiseks ja nende tulemus oli üldisest keskmisest pisut kõrgem. 13% vastanutest pidas tasemetööd pigem raskeks ning see kajastus ka nende tulemustes: üldine keskmine oli ülejäänud õpilastega võrreldes tunduvalt madalam. 11% valimi õpilastest pidas testi pigem kergeks.

Peaaegu neljandik valimisse kuulunud õpilastest pidas kuulamisülesandeid pigem kergeks. Nende keskmine tulemus oli teiste õpilaste omast ka pisut kõrgem. 65% vastanutest arvas, et kuulamisülesanded olid paraja raskusega. Pigem keerukateks pidas kuulamisülesandeid 10% valimisse kuulunud õpilastest, kuigi nende tulemus ei olnud teiste õpilastega võrreldes madalam.

Peaaegu kolmandik valimisse kuulunud õpilastest arvas, et lugemisülesanded olid pigem lihtsad. See kajastus ka nende tulemustes: tasemetöö keskmine tulemusprotsent oli ülejäänud õpilaste omast kõrgem. Üle poole vastanutest pidas lugemisülesannete raskust parajaks. Raskeks pidas lugemisülesandeid 13% õpilastest ja nende keskmine tulemusprotsent oli ülejäänutega võrreldes madalam.

27% valimisse kuulunud õpilastest arvas, et kirjutamisülesanne oli pigem lihtne. Üle poole vastanutest pidas kirjutamisülesande raskust keskmiseks ja 14% õpilastest arvas, et kirjutamisülesanne oli pigem keerukas.

Õpilaste vastustest ilmnas, et nad kasutavad eesti keele tundides arvutit mõnikord (45% vastanutest) või väga harva (32% vastanutest). Üksnes 14% õpilastest kasutab arvutit sageli. Üldse ei kasuta eesti keele tundides arvutit 8% valimisse kuulunud õpilastest.

Kümnes küsimus eeldas õpilase hinnangut oma sooritusele. Valdav osa valimisse kuulunud õpilastest ei osanud testi sooritusele hinnangut anda. 37% vastanutest arvas, et sai tasemetöö ülesannetega hästi hakkama, ning nende keskmine tulemus oli ülejäänud õpilaste omast ka pisut kõrgem. 5% vastanutest hindas sooritust kehvaks ning nende keskmine tulemus oli üldisest keskmisest ka madalam. Seega oskasid adekvaatsemalt oma oskusi hinnata tugevamad ja kehvema keeleoskusega õpilased.

Kokkuvõte

2018. aasta eesti keele e-tasemetöö koostamisel arvestati riikliku õppekava ja Euroopa Nõukogu keeleoskustasemetega, millest lähtuvalt vastas see ligilähedaselt B1-taseme kirjeldusele. E-tasemetöö ülesanded võimaldasid mõõta erineva võimekusega õpilaste oskusi ja tervikuna oli test varase keelekümbelse 6. klassi õpilastele sobiva raskusega. 55% valimisse kuulunud õpilastest sooritas tasemetöö edukalt (vähemalt 60% maksimumtulemusest). Viiendik õpilastest sai tulemuseks 40 või enam punkti (vähemalt 80% maksimumtulemusest). Tasemetöö tulemuste põhjal võib väita, et suurem osa varase keelekümbelse õpilastest jõuab 6. klassi lõpuks keeleoskustasemele, mis võimaldab aru saada igapäevaelu, kooli ja õppetööga seotud tekstidest, lugeda erinevat liiki tekste (ka faktiteavet sisaldavaid tekste) ja mõista ainealaselt kõike olulist. Nad oskavad väljenduda õpitud ainetega seotud teemadel ja kirjutada isiklikku kirja, milles on

kirjeldanud oma eesmäärke ja plaane. Seega jõuab enamiku varase keelekümbelse õpilaste keeleoskus 6. klassi lõpuks tasemele, mis vastab ligilähedaselt Euroopa Nõukogu B1-taseme kirjeldusele. Kuna tasemetööga rääkimisoskust ei mõõdetud, siis selle osaoskuse kohta ei ole võimalik järeldusi teha.

Tasemetöö küsimustiku vastustest selgus, et õpilaste arvates olid tasemetöö ülesanded sobiva raskusega ja jõukohased. Kehvamate tulemustega õpilased pidasid ülesandeid pigem keerukateks. Küsimustiku vastustest ilmnas, et koolis kasutavad õpilased eesti keele õppimisel arvutit harva. Sellele vaatamata sai enamik tasemetöö tegijatest ülesannete lahendamise hästi hakkama ning valdava osa õpilaste hinnangul oli nende arvutioskus tasemetöö tegemiseks piisav.